

לשבת קודש פרשת ויגש תשע"ה

שו"ת סיכום הדף היומי

מ"ל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

יבמות - פ"ד

1. מהו הדין שאמר ר' אליעזר על בהמת כלאים, וטרפה, ויוצא דופן, טומטום ואנדרוגינוס?

אין קדושת הגוף נתפסת בהם כלל, אפילו ע"י שמקדישם שיהיו תמורה. וכן אם היתה אחת מהם קודש והמיר בה חולין, אין קדושתה נתפסת בחולין. עוד שנינו ברייתא - רבי: כשהלכתי ללמוד תורה אצל ר' אלעזר בן שמוע, חברו עלי תלמידיו כתרנגולים של בית בוקיא, ולא הניחוני ללמוד אלא דבר אחד במשנתינו, רבי אליעזר אומר: אנדרוגינוס - חייבין עליו סקילה כזכר.

2. המשנה בתחילת הפרק, מסכמת את ההלכות שנשנו במסכת עד לכאן. [כדי שיהיו מסודרים בידך ושמודים בפה ובלב - תוס'] אלו הן?

א. יש מותרות לבעליהן ואסורות ליבמיהן - כהן הדיוט שנשא את האלמנה ויש לו אח כהן גדול, חלל שנשא כשרה ויש לו אח כשר, ישראל שנשא בת ישראל ויש לו אח ממזר, ממזר שנשא ממזרת ויש לו אח ישראל.

ב. יש מותרות ליבמיהן ואסורות לבעליהן - כהן גדול שקידש את האלמנה ויש לו אח כהן הדיוט, כשר שנשא חללה ויש לו אח חלל, ישראל שנשא ממזרת ויש לו אח ממזר, ממזר שנשא בת ישראל ויש לו אח ישראל.

ג. אסורות לאלו ולאלו - כהן גדול שנשא את האלמנה ויש לו אח כהן גדול או כהן הדיוט, כשר שנשא חללה ויש לו אח כשר, ישראל שנשא ממזרת ויש לו אח ישראל, ממזר שנשא בת ישראל ויש לו אח ממזר.

ד. מותרות לבעליהן וליבמיהן - שאר כל הנשים.

ה. נשים האסורות מדרבנן 'שניות לעריות' - אסורה לבעל ומותרת ליבם - שנייה לבעל ולא שנייה ליבם, [כגון שהיו אחים רק מן האב ונשא הבעל את אם אמו]. אסורה ליבם ומותרת לבעל - שנייה ליבם ולא שנייה לבעל. [שנשא הבעל את אם אמו של היבם] [וכן לזה ולזה]

3. האסורה לבעלה משום 'שניה', במה קנסוה חכמים?

א. אין לה כתובה, שאינה נוטלת נכסי צאן ברזל שהכניסה. ב. אינו צריך להחזיר לה פירות נכסי מלוג. ג. אם הלך למדינת הים ולוותר אינו חייב לשלם וכ"ש שאין כופים אותו לשלם מזונות בעודה תחתיו. ד. אינו חייב להחזיר בגדים שהשתמש. והולד כשר לכהונה, וכופין אותו להוציאה. אמנם באיסורים הבאים לא קנסו - אלמנה לכ"ג, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, ממזרת ונתינה לישראל, בת ישראל לנתין ולממזר - יש להן כתובה.

4. מה הטעם ששנינו כהן הדיוט ש'נשא' את האלמנה, ולא 'קידש'?

א. אין לומר - שזה רק לא תעשה [בנשא יש גם עשה דבעולה] ויבא עשה דיבום וידחה לא תעשה. כיון שכל הפרק 'עשה ולא תעשה' ואינו דוחה. ב. אין לומר - משום הסיפא 'כ"ג באלמנה' ששם קידש לא עשאה חללה ומותרת ליבם. כיון שיכל לשנות 'קידש' משום מציעתא. ג. אלא משום - 'חלל שנשא כשרה', דווקא אם נשאה עשאה חללה ונאסרה ליבם הכהן.

5. מה הטעם ששנינו 'כהן הדיוט שקידש את האלמנה' הרי אף אם קידש בתולה, משמת נעשתה אלמנה?

א. אין לומר - משום שסבר 'נישואין הראשונים מפילין', וכיון שבנישואיה הראשונים הייתה מותרת, אף ליבם הכהן גדול תהיה מותרת. כיון שבחלל שנשא כשרה, אסורה ליבם הכהן, ולא אומרים נישואין הראשונים מפילין. ב. אלא משום הסיפא: 'אסורות לאלו ואלו - כ"ג שנשא את האלמנה' ויש לו אח כ"ג או כהן הדיוט' ואילו בתולה ראויה עתה לכהן הדיוט.

6. כגון אלו נשים נוספות שייר התנא [שיש בהן את האופנים של מותרת לבעל ואסורה ליבם וכו']?

א. לשיטת רב דימי בשם ר' יוחנן הסובר - מצרי שני שנשא מצרית ראשונה, בנה נחשב שני: 1. מצרי שני שנשא שתי מצריות, אחת ראשונה ואחת שנייה, והיו לו בנים מראשונה ושנייה, אם נשאו את המותרות להם [השני - שניה. השלישי - ישראלית] מותרות לבעליהן ואסורות ליבמיהן. 2. ואם הפכו - מותרות ליבמיהן ואסורות לבעליהן. 3. מותרות לאלו ולאלו - גיורות שאינן 'קהל'. 4. אסורות לאלו ולאלו - אילוניות. ב. פצוע דכא ואחיו בריא. מותרת לבעל ואסורה ליבם, וכן הלאה.

7. רב יהודה בשם רבי: כהנת כשרה מותרת לחללים. האם יש להוכיח כדבריו ממשנתנו 'חלל שנשא כשרה'?

לא מחייב, יתכן שהכוונה לישראלית, הכשרה לקהל. הקשה רבין בר נחמן על שיטת רבי: 'לא יקחו' 'לא יקחו' - נאמר פעמיים לכאורה ללמד, שאף כהנות מזהרות על חללים. דחה רבא: נאמר פעמיים ללמד שבכל מקום שהוא מזהר כגון 'זונה' אף היא מזהרת לו.